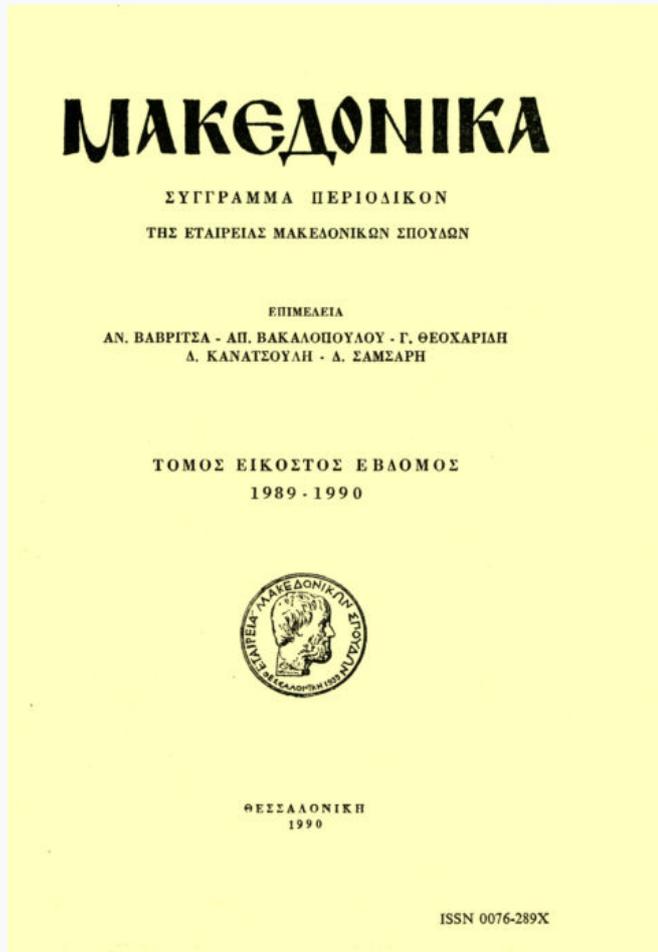


## Μακεδονικά

Τόμ. 27, Αρ. 1 (1989)



Δύο έγγραφα σχετικά με την πώληση του "Ρουφανίου" στον Χατζή Μουσταφάγα

Γιώργος Κ. Παπάζογλου

doi: [10.12681/makedonika.108](https://doi.org/10.12681/makedonika.108)

Copyright © 2014, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ



Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

### Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπάζογλου Γ. Κ. (1989). Δύο έγγραφα σχετικά με την πώληση του "Ρουφανίου" στον Χατζή Μουσταφάγα. *Μακεδονικά*, 27(1), 403-408. <https://doi.org/10.12681/makedonika.108>

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΤΟΥ «ΡΟΥΦΑΝΙΟΥ»  
ΣΤΟΝ ΧΑΤΖΗ ΜΟΥΣΤΑΦΑΓΑ

Ἀπὸ τὸ ἀρχεῖο τῆς μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους μᾶς παραδίδονται δύο ἐγγραφα —φάκ. 10, ἀρ. 2, 3—<sup>1</sup>, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται σὲ μιὰν ἰδιαίτερα δύσκολη στιγμή τοῦ μετοχίου τοῦ Ὁρφανίου· στὸ 1641 φαίνεται πὼς οἱ οἰκονομικὲς συγκυρίες ἀνάγκασαν τοὺς μοναχοὺς τοῦ μετοχίου νὰ δώσουν ἓνα μέρος τῆς κινητῆς καὶ ἀκίνητης περιουσίας τοῦ Ὁρφανίου «ἀμανάτι» στὸν Χατζῆ Μουσταφάγα, Τοῦρκο πιθανότατα τῆς περιοχῆς<sup>2</sup>. Ἀπὸ τὸ ἐγγραφο ἀρ. 2 μᾶς παραδίδεται ἓνα κείμενο (: «δηα την ποῦλησιν του ρουφανήου αχμα»), ὅπου καταγράφονται μὲ σχετικὲς λεπτομέρειες τὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα ποῦ δόθηκαν στὸν Χατζῆ<sup>3</sup>. Τὸ ἴδιο περίπου κείμενο, μὲ μικρὲς διαφορὲς, μᾶς παραδίδεται καὶ ἀπὸ τὸ ἐγγραφο ἀρ. 3 (: «τοῦ Ὁρφανίου ἐνθύμιον»), ὅπου καὶ πάλι ἔχουμε καταγραφή τῆς κινητῆς καὶ ἀκίνητης περιουσίας ποῦ πέρασε ὡς «ἀμανάτι» στὰ χέρια τοῦ Χατζῆ<sup>4</sup>. Ἀπὸ τὸ ἴδιο ἐγγραφο (ἀρ. 3) μᾶς παραδίδεται καὶ μιὰ ἐπιστολὴ μοναχοῦ (τοῦ 1641 ἐπίσης), ἡ ὁποία ἀπευθύνεται στοὺς ἀδελφούς του μοναχοὺς γέρο Θεωνᾶ καὶ κύρ Γεράσιμο· ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴ πληροφοροῦμασθε, μαζὶ μὲ ἄλλα, καὶ τὴν ἀγωνία τοῦ μοναχοῦ μπροστὰ στὸν κίνδυνο νὰ περάσει τὸ μετόχι σὲ τούρκικα χέρια<sup>5</sup>.

Ὅπως γίνεται φανερὸ στὸ γνῶστη τῆς ἱστορίας τοῦ μετοχίου τοῦ Ὁρφανίου<sup>6</sup>, τὸ συγκεκριμένο γεγονός—ποῦ βεβαίως δὲν εἶναι ἡ πώληση τοῦ μετοχίου, ἀλλὰ ἡ παραχώρηση μέρους τῆς περιουσίας του, γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα, ὡς «ἀμανάτι» στὸν Χατζῆ Μουσταφάγα—δὲν φαίνεται νὰ εἶχε τελικὰ ἰδιαίτερες ἐπιπτώσεις στὸ μετόχι· τὸ ὅτι ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα, τὸ 1733, σὲ φερμάνι τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ, ποῦ ἀπευθύνεται στὸν μπισταντζήμαση Ὁμέρ ἀγά καὶ στὸν ἱεροκριτὴ Καβάλας<sup>7</sup>, ἐμφανίζεται τὸ μετόχι τοῦ Ὁρφανίου νὰ ἔχει στὴν κατοχὴ του καὶ τὸν πύργο καὶ τὸ μπιστάνι—κτῆματα τοῦ μετοχίου ποῦ δόθηκαν ὡς «ἀμανάτι» στὸν Χατζῆ—δικαιολογεῖ τὴν ἄποψη ὅτι τελικὰ οἱ μοναχοὶ ξεπλήρωσαν τὸ χρέος τους, πιθανότατα, πρὸς τὸν Χατζῆ Μουσταφάγα καὶ πῆραν πίσω τὸ «ἀμανάτι».

Στὴν ἐκδοσὴ τῶν κειμένων ἀκολουθοῦμε τοὺς κανόνες μιᾶς ἐκδοσῆς διπλωματικῆς.

1. *Φάκ. 10, ἀρ. 2*: Χάρτης (δίφυλλο), 313×208 (216), μελάνη μαύρη, συντομογραφίες λίγες, πολλὲς ἀνορθογραφίες, κατάστασις καλὴ, σχίσσιμο στὴ μεσαία ὀριζόντια

1. Π. Νικολοπούλου-Ν. Οἰκονομίδη, Ἱερὰ μονὴ Διονυσίου, Κατάλογος τοῦ ἀρχείου, «Σύμμεικτα» 1 (1966)302.

2. Πρβλ., γιὰ τὴν περιουσία τοῦ μετοχίου (καὶ γενικὰ γιὰ τὸ μετόχι), Γ. Κ. Παπάζογλου, Μεταφρασμένα τούρκικα ἐγγραφα τοῦ μετοχίου «Ὁρφάνη» τῆς μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (1535-1733), Καβάλα 1987, 78-96 (κυρίως).

3. Π. Νικολοπούλου-Ν. Οἰκονομίδη, ὁ.π., 302 (ἀρ. 124).

4. Ὁ.π. (ἀρ. 125).

5. Ὁ.π..

6. Γ. Κ. Παπάζογλου, ὁ.π., 29-37 (κυρίως).

7. Ὁ.π., 78-81 (πρβλ. καὶ 87-91, φερμάνι τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ, ἐπίσης, ποῦ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἱεροκριτὲς τοῦ Πραβίου).



## Σχόλια:

3: Έν πρότης τόν πύργον ὅς καθῶς εἶνε. — Πρβλ. καὶ «τὸ τσιφλίκιον Ἅγιος Ἰωάννης εἰς τὸ χωρίον Ὅρφανον... μετὰ δωματίων καὶ ἀμπελώνων... καὶ ἔν μέρος μπιστάνι, μίαν οἰκίαν πύργον...», ἢ «τόπον μπιστανίου τεμάχιον ἔν, οἰκία μετὰ πύργου... καὶ λοιπὰ εἶδη», Γ. Κ. Παπάζογλου, Μεταφρασμένα τούρκικα ἔγγραφα τοῦ μετοχίου «Ὅρφάνη» τῆς μονῆς Διονυσίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους (1535-1733), Καβάλα 1987, 80, 89. Ὁ πύργος πιθανότατα θὰ πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ στὴν παραλία τῆς Κάρυανης, ὅπου ἀπὸ παράδοση ὑπάρχει ὡς σήμερα τοπωνύμιον Πύργος (βλ. καὶ Ἐπιτελικὸ Χάρτη 1:100.000, φύλλο Ροδολεῖβος — Στρατονίκη). Εἶναι πιθανὸ νὰ ταυτίζεται μετὸν πύργον τοῦ ἐρείπιά του ἐνετόπισε τὸ 1966 ἢ Ἐφορεία Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων, ἡ ὅποια καὶ προχώρησε εἰς διερεύνηση τοῦ χώρου· ὁ πύργος χαρακτηρίσθηκε βυζαντινὸς (: «...ὑπάρχουν τὰ ἐρείπια ἐνὸς βυζαντινοῦ πιθανότατα πύργου»), βλ. Χ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη, Ἀρχαιοτήτες καὶ μνημεῖα Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, «Ἀρχαιολογικὸ Δελτίο» 30 (1975) (μέρος Β' 2, Χρονικά), 286 (πρβλ. σχετικά καὶ Γ. Κ. Παπάζογλου, ὁ.π., 84-85).

11-15: κ(αι) ἀπόξο τὸ χαγιατή. Ὁ στάβλος... μηκρὸ σταβλοῦ-δὴ. Ἡ ἀχερόνα... Το καλοκερνὸ σπήτη... Τὸ μπιστάνη ὅς καθ ὅς εἶνε. — Πρβλ. «Τὸ κτήμα αὐτῶν τοῦτο περιέχει οἰκοδομὰς ἀνεργεθίσας παρ' αὐτῶν, ἀποθήκας, ἐργαστήρια, σταύλους, ὑπόστεγα ζώων κτλ. καὶ ἑτέρας τρεῖς οἰκίας διὰ τοὺς εἰς τοὺς κήπους τῆς Μονῆς ἐργαζομένους», ἢ «Τὸ κτήμα ἡμῶν τοῦτο περιέχει... ἀποθήκας, ἐργαστήρια, σταύλους, ὑπόστεγα ζώων, ὑπόστεγα κεινοῦ... καὶ ἑτέρας τρεῖς οἰκίας διὰ τοὺς εἰς τοὺς κήπους τῆς Μονῆς ἐργαζομένους», Γ. Κ. Παπάζογλου, ὁ.π., 84-85 (γιά τὸ μπιστάνι πρβλ. καὶ παραπάνω Σχ. στ. 3).

15: σ(η) καίς ι. — Πρβλ. τὸ φερμάνι τοῦ σουλτάνου Μαχμούτ ποῦ ἀπευθύνεται στοὺς ἱεροκρίτες τῆς Πράβιστας (Ἐλευθεροπόλεως) τοῦ 1733, «καὶ τὸ μέρος τοῦτο λέγεται Λιβάδιον, ἐξ ἑβδομήκοντα περίπου στρεμμάτων, περιοριζόμενον ἐξ ἐνὸς μεθάλασαν, ἐξ ἄλλου με μέρος ὅπου ὑπάρχουσι συκαί...», Γ. Κ. Παπάζογλου, ὁ.π., 90· συκίαι στὸ συγκεκριμένον χωρὸν, πολὺ κοντὰ στὸ «βυζαντινὸ πύργον», βρισκόμεναι ἀκόμη καὶ σήμερα (πρὸς τὴν παραλία τῆς Κάρυανης).

2. Φάκ. 10, ἀρ. 3: Χάρτης (μονόφυλλο) 323×215, μελάνη μαύρη, λίγες συντομογραφίαι, λίγες ἀνορθογραφίαι, μικρὲς φθορὲς (στὸ verso διαβάζουμε: «Τοῦ ὀρφανίου Ἐνθῶμιον»). Ἀντίγραφο (;) (Π. Νικολοπούλου-Ν. Οἰκονομιδῆ, ὁ.π., γιά τὴ σημερινὴ θέση τοῦ ἔγγράφου βλ. ἐπίσης Γ. Κ. Παρραζογλου, ὁ.π.).

α. Ἐπιστολὴ μοναχοῦ σχετικὴ μετὴν πώληση τοῦ Ὄρφανίου (verso)

## Περίληψη:

1641

Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται στοὺς μοναχοὺς γέρο Θεωνᾶ καὶ κύρ Γεράσιμου, τοὺς ὁποῖους καὶ προτρέπει νὰ σκεφθῶν, ἂν συμφέρει, νὰ κάνουν τὸ μετόχι «τουρκικόν» ἐπίσης δίδει ἀφόφρες πληροφορίες γιά τοινούς γνωστούς καὶ γιά τὸν ἴδιον.

## Κείμενο:

Εἰς τοὺς καθ ἑμᾶς τιμίους γέροντ(ας) κ(αι) ἐν Χ(ριστῷ)ῶ<sup>9</sup> ἀδελφούς γέρο Θεωνᾶ κ(αι) κύρ Γερασίμω<sup>9</sup> αἰσίως κ(αι) ὑγιῶς: /<sup>8</sup>+ Λάβετε, ὦ ἀδελφοί κ(αι) συναγοισαί μου, εἰς τὰς θλίψεις κ(αι) κίνδυνα κ(αι) ἕτερον γράμμα τῆς<sup>5</sup> ἀρχόντισ(ας) κ(αι) ταύτην τὴν ἐνθῆμην, τὰ ἴτοι τοῦ μετοχίου ἂν συμφέρη νὰ τὰ κάμετε /<sup>6</sup> τοῦρμα. Πορεύσθ(ε),

ἀδελφοί, με προθυμίαν συναγωνίζεσθε με τήν/7 προσευχήν κ(αι) τήν παρακάλεσιν πρὸς τὸν Τίμιον Πρόδρομον κ(αι) ὁ θ(εὸς) μεθ' ἡμῶν./8 Εὐρίκα ἀνιψόν τοῦ γέροντος Νεοφύτου κ(αι) πορευόμεθα θ(εο)ῦ θέλοντος κακίθειν πρὸς τὸν γέροντα Φιλάρητον/9 κ(αι) ἐκίθειν τὰ Σέρρας. Κ(αι) εὐχεσθεῖ μοι καθὼς ἐγὼ πάντας οἴους ἐβραγνύομαι/10 ἢ αὐτοὶ ἐμὲ ὁ θ(εὸς) συγχωρήσῃ κ(αι) ἐλεήσῃ πάντας.

Σχόλια:

Οἱ Π. Νικολόπουλος - Ν. Οἰκονομίδης δέχονται πῶς ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται «πρὸς τοὺς ἐν τῷ μετοχίῳ Ὁρφάνι μοναχοὺς (Π. Νικολόπουλου - Ν. Οἰκονομίδης, δ.π., 302) ἀποστολεὺς εἶναι κάποιος μοναχός, ὁ ὁποῖος, ὅταν γράφει τὴν ἐπιστολὴν, βρίσκεται, πιθανότατα, κάπου στὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία. Ἐὰν ληφθεῖ ὁμῶς ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς Διονυσίου ἐκτελοῦσαν ἀπλὰ ὑπηρεσία στὸ μετόχι, χωρὶς ποσθὴν νὰ λαμβάνουν ἀποφάσεις γιὰ τὴ διαχείρισή του, μάλιστα στὰ χρόνια στὰ ὁποῖα ἀναφερόμαστε, ἡ ὑπηρεσία ἦταν ἐτήσιας διαρκείας. Μᾶς διασώζεται πράξη τοῦ ἱεροδικαστηρίου Πραβίου (:), τοῦ 1636, ὅπου διαβάζουμε σχετικὰ: «...ὁ μοναχὸς Νικόδημος, διαμένων ἐν τῇ καμπούλει Ὁρφάνῃ τῆς ἐπαρχίας Πραβίου... παρουσιασθεὶς ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου ἐδήλωσε τὰ ἑξῆς: "Ἐπειδὴ κατὰ τὴν θρησκευτικὰ μας ἐθίμα ἔληξε ἡ ὑπηρεσία μας ἡ ἐτήσια καὶ προτίθεμαι νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, παρακαλῶ τὸ ἱεροδικαστήριον νὰ μὲ ἐφοδιάσῃ μὲ ἔγγραφον...". Ἐφ' ᾧ τὸ δικαστήριον συνέταξε...», Γ. Κ. Παπάζογλου, δ.π., 76.

4-6: κ(αι) ἔτερον γράμμα τῆς ἀρχόντις (ας) κ(αι) ταύτην τὴν ἐν θύμῃσιν, τὰ ἥτοι τοῦ μετοχίου ἀνσιμφέρη νὰ τα κάμετε τοῦ ρικια.— Ἡ παρούσα ἐπιστολὴ εἶναι σαφὲς πῶς γράφεται μὲ ἀφορμὴ τὸ «ἕτερον γράμμα τῆς ἀρχόντις(ας)» καὶ τὴν πληροφορία ὅτι οἱ μοναχοὶ τῆς μονῆς Διονυσίου σκέφτονται νὰ πωλήσουν ἢ νὰ δώσουν «ἀμανάτι» τὸ μετόχι σὲ Τούρκους· εἶναι λοιπὸν πιθανὸ πῶς ἡ ἐπιστολὴ γράφεται πρὶν ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο γεγονός τῆς παραχώρησης κτημάτων τοῦ μετοχίου στὸν Χατζῆ.

6-7: με τὴν προσευχὴν κ(αι) τὴν παρακάλεσιν πρὸς τὸν Τίμιον Πρόδρομον.— Ὁ Τίμιος Πρόδρομος θεωρεῖται ὁ προστάτης ἅγιος τῆς μονῆς Διονυσίου· μαρτυρεῖται γιὰ τὴ θέση τοῦ Τιμίου Προδρόμου στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῶν Διονυσιατῶν μοναχῶν βλ. Λαζάρου Μον. Διονυσιατοῦ, Διονυσιατικὰ διηγήσεις, Ἀθῶς 1988, 11-39 κ.ά..

β. Ἐνθύμηση γιὰ τὸ μετόχι τοῦ Ὁρφανίου (recto)

Περὶληψη:

1641

Ἀναφέρεται ὅτι τὸ μετόχι δίνεται «ἀμανάτι» στὸν Χατζῆ Μουσταφάγα γιὰ 1.500 γρόσια· γίνεται μιὰ καταγραφή τῆς κινητῆς καὶ ἀκίνητης περιουσίας τοῦ μετοχίου (πύργος, καλοκαιρινὸ σπίτι, ζῶα, μπιστόνια, σοδεῖες δημητριακῶν κ.ά.) ποὺ παραδόθηκε στὰ χεῖρια τοῦ Χατζῆ.

Κείμενο:

Διὰ τὸ μετόχι μας τὸ Ὁρφάνι ὅπου ἐδώσαμεν ἀμανάτι τοῦ Χανζῆ Μουσταφάγας διὰ γρόσια χίλια/8 πεντακόσια μὲ ἦτι κ(αι) ἀνεῖχε. Ἐν πρώτοις τοῦ ἐπαραδώσαμε τὸν πύργον καθὼ εἶναι. Βον-/9 τζία μεγάλη 10, μικρά 2. Παραβόντια μεγάλα 10, μικρά 4. Πηθάγια 4. Τέντζαρι 1. Μπακρά-/10 τζια 2. Καζάνι 1. Κουκούμι 1. Πυροστιαῖς 2. Λυχνιστάτι 1. Σκάρια 1. Βατράλιον 1. Ταγιά τρα-/11 νὰ 4. Κοπάναις 6. Κόφαις 3. Νεροβάρελα 2. Στενοτζάτια 11. Τυγάγια 2. Ταγιά μικρά 3./12 Δικάλια 4. Τζάπαις 6. Τζηκούρια 9. Παλιοροκόγια 7. Σά-

λαις 6. Γενιά 14. Ζεύλαις 32. Θρονία 3./7 Ό φούνος με την κοπάνα με το χάροκμα κ(αι) πηρακοτά 38. Άμπάρι 1. Βατράλι 1. Λουρία 8. Κυλά 2./8 Σακία 10. Άλέτρια 6. Κόσκυνα 7. Λουμόνια 2. Σπαρτίνας 2. Καρούταις 3. Άμάξια 4. Όργιό<sup>9</sup> διά τὸ συντάρι με γρεντιαίς 4 κ(αι) απ' έξω τὸ χαϊάτι. Ό σταύλος με γρεντιαίς 4. Μικρὸ σταυλοῦδι 1. Γα-<sup>10</sup>/δοῦρια 4. Ό άχερόνα με γρεντιαίς 4. Καρπολόγια 2. Λουκάναις 6. Ζηγηός 6. Σήγτες 2./<sup>11</sup> Κόλιτρας 1. Τὸ καλοκερινὸ σπητή. Βόδια 18, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦττον παλιά 3. Βουβάλια 11. Τὸ μπο/<sup>12</sup>στανί καθὼς εἶναι στρέματα 5. Όλιαίς 29. Σουκίαις 10. Τὸ λυνοπάτι. Συντάρι μουζούρια 600./<sup>13</sup> ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἦττον ἀνόνας μουζούρια 200. Κρυθάρι μουζούρια 335, ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἦττον/<sup>14</sup> ἀνόνας 100. Όγεμοσύταρον μουζούρια 80. Κεχρὶ μουζούρια 60. Κοκία μουζούρια 7. Λαθή-/<sup>15</sup>ρια μουζούρια 5. Όρόβι μουζούρια 70, ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἦττον ἀνόνας μουζούρια 30.

ante l. 1: αχμα-<sup>ω</sup>

#### Σχόλια:

Μιά σύγκριση τῆς κινητῆς καὶ ἀκίνητης περιουσίας τοῦ μετοχίου, πὸν καταγράφεται στὸ παρὸν ἔγγραφο, μετὴν ἀνάλογη ἀναγραφή τοῦ ἐγγράφου ἀρ. 2 (τοῦ φακ. 10), ἀποδεικνύει τὰ ἑξῆς: α) Δὲν ἀναγράφεται στὸ παρὸν ἔγγραφο «μασιά α», πὸν ἀντίθετα καταγράφεται στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2, β) Στὸ παρὸν ἔγγραφο ἔχουμε ἀναγραφή 4 πιθαριῶν, ἐνῶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2 καταγράφονται 9 πιθάρια, γ) Στὸ παρὸν ἔγγραφο ἀναγράφονται δικάλια 4, ἐνῶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2 καταγράφονται δικάλια 8, δ) Ό στάβλος στὸ παρὸν ἔγγραφο ἐμφανίζεται νὰ ἔχει 4 γρεντιές, ἐνῶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2 ἔχει 19, ε) Τὸ ἴδιο καὶ ἡ άχερόνα, στὸ παρὸν ἔγγραφο ἔχει 4, ἐπίσης, γρεντιές, ἐνῶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2 ἐμφανίζεται νὰ ἔχει 9, στ) Τέλος, κάποια διαφορά ἐμφανίζεται νὰ ὑπάρχει στὶς ἀναφορὲς στὴν ποσότητα τοῦ κριθαριοῦ, στὸ παρὸν ἔγγραφο διαβάζουμε «Κρυθάρι μουζούρια 335», ἐνῶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2 «Κριθάρι μουζούρια υλε»· τὸ ἴδιο καὶ στὴν ἀναφορὰ στὴν ποσότητα τοῦ ροβιοῦ, στὸ παρὸν ἔγγραφο διαβάζουμε «Όρόβι μουζούρια 70, ἀπὸ τὸ ὅποῖον ἦττον ἀνόνας μουζούρια 30», ἐνῶ στὸ ἔγγραφο ἀρ. 2 «Όρόβι μουζούρια ο, τὰ σαράντα ἀνόνας».

1-2: ἐδὼσα μεν ἀμανατὶ τοῦ Χανζῆ Μουσταφάγας διὰ γρόσια χίλια πεντακόσια. — Πρβλ., γιὰ τὴν ἀξία ἐνὸς γροσίου, Γ. Κ. Παπάζογλου, ὀ.π., 43-44, ὅπου καὶ βιβλιογραφία· ἀξίζει νὰ προσέξουμε ὅτι ἡ περιουσία τοῦ μετοχίου δίδεται στὸν Χατζῆ Μουσταφάγα ὡς «ἀμανάτι» γιὰ τὰ συγκεκριμένα 1.500 γρόσια, πὸν πιθανότατα δόθηκαν ἀπὸ τὸν Χατζῆ στὸς μοναχοὺς ὡς δάνειο (ἢ πάλι πιθανὸ εἶναι ἡ περιουσία νὰ δίδεται ὡς παρακαταθήκη γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ ἀντίστοιχου χρέους).

#### Λεξιλόγιο

- ἀννόνα, ἡ = λατ. annona, σοδειά ἐτήσια-ἀποταμιευομένη (ἀγοραία τιμὴ καρπῶν).  
 βουτσι, τὸ = μεσν. βουτσιν-βουτσίων, βυτίον (λατ. butta), βαρέλι.  
 γενί, τὸ = ὄνι, ὄνιον (ὄνιον), ἀρχ. ὄν(ν)ις, σιδερένιο ἄκρο τοῦ ἀρότρου.  
 γρεντιά, ἡ = γραντιά, γρηντιά, τὰ ξύλινα ὀριζόντια δοκάρια πὸν συγκρατοῦν τὴ στέγη (ἢ λέξη «ἐν χρήσει» ὡς σήμερα στὰ χωριά τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας).  
 δίκελλα, ἡ = κοιν. δικάλλι, σιδερένιο σκαπτικὸ ἐργαλεῖο, κυρίως ἀμπελώνων, μετὰ δύο «δόντια» (δίχαλο).  
 δουκάνα, ἡ = χοντρὸ ξύλο τὸ ὁποῖο ἐσύρετο ἀπὸ τὰ ἄλογα κατὰ τὴ διαδικασία

- δριμόνι, τὸ = τοῦ ἀλωνίσματος τῶν δημητριακῶν, πρβλ. δοκάνι, δοκός.
- ζεύλα, ἡ = πρβλ. δρεμόνι, δερμόνι καὶ δρομόνι, εἶδος κόσκινου μὲ μεγάλες ὀπές γιὰ τὸ καθάρισμα τῶν δημητριακῶν (καὶ ἀρολόγος).
- θρονίον, τὸ καρπολόγος, ὁ = ρῆμ. ζεύω, μέρος τοῦ ζυγοῦ τοῦ ἀρότρου χρήσιμο στὸ «ζέψιμο» τῶν βοδιῶν, ἀρχ. ζεύγη (πρβλ. καὶ ζευλόσκινο, ζευλόλοουρο).
- καρρούτα, ἡ = μεσν. θρονίον, θρονίον (ἀρχ. θρόνος), τὸ κάθισμα.
- κοπάνα, ἡ = ἐργαλεῖο γεωργικὸ «πρὸς ἐκκοπὴν ὀπωρῶν».
- κουκούμι, τὸ κόφα, ἡ = ἄλβ. karrutë, σλαβ. koryto, σκάφη, βλ. καὶ κορύτα (στὰ χωριά τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας ὡς σήμερα καρρούτες, οἱ λεκάνες γε- νικὰ καὶ τὰ βαρέλια γιὰ τὸ πάτημα τῶν σταφυλιῶν).
- κύλιτρας, ὁ = ξύλινη σκάφη γενικὰ καὶ εἰδικότερα ἢ ξύλινη σκάφη τοῦ ζυμά- ματος τοῦ ψωμοῦ (ρῆμ. κοπανᾶ).
- λαθούρι, τὸ ληνός, ὁ = λατ. cucuma, μεσν. κουκούμιν-κουκούμιον, ἢ χύτρα.
- μουζούρι, τὸ = μεγάλο καλάθι, τὸ κοφίνι.
- μουζούρι, τὸ = πέτρινος κύλινδρος ποῦ ἐχρησιμοποιεῖτο στὴν ἰσοπέδωση χώ- ρων, κυρίως τοῦ χώρου τοῦ ἀλωνιοῦ (ἀρκετὲς παρόμοιες πέτρες συναντοῦμε ὡς σήμερα νὰ χρησιμεύουν γιὰ πεζούλια στὶς εἰσό- δους τῶν σπιτιῶν στὰ χωριά τῆς Δράμας).
- μουζούρι, τὸ = μεσν. λαθούριν-λαθούριον (ἀρχ. λάθυρος), εἶδος φυτοῦ.
- μουζούρι, τὸ = πατητήρι (ἀρχ. ληνός), ληνοπάτι καὶ μπάτος.
- μουζούρι, τὸ = μέτρο δημητριακῶν (καὶ ἄλλων ξηρῶν καρπῶν), σὲ χρῆση κυ- ρίως στὴν Κρήτη.
- μπακράτσι, τὸ ὄργιό, τὸ = τουρκ. bakrac, χάλκινο σκευὸς (ἀγγεῖο).
- μπακράτσι, τὸ ὄργιό, τὸ = ἄγνωστη ἢ λέξη σήμερα στὰ χωριά τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας, τουρκ. örgü, πλέγμα, örgüme, πλεκτός, κτιστός, πιθανότατα ὑπο- νοεῖται κτιστός ἐστεγασμένος χώρος γιὰ τὴ συλλογὴ τῶν δη- μητριακῶν.
- παραβόντιον, τὸ = κοινῶς καδί, ξύλινος κάδος μεταφορᾶς νεροῦ ἢ σταφυλιῶν (ἢ λέξη ὡς σήμερα εἶναι σὲ χρῆση στὴν Θάσο).
- πινακωτή, ἡ = πινάκι+ωτή, ξύλινο μακρὸ σκευὸς μὲ χωρίσματα ὅπου ἐτοποθε- τεῖτο τὸ ζυμωμένο ψωμί γιὰ νὰ μεταφερθεῖ στὸ φούρνο.
- πυροστιά, ἡ = πρβλ. καὶ πυροεστία, κυκλικὸς ἢ τριγωνικὸς σιδερένιος τρίποδας ποῦ ἐχρησιμοποιεῖτο στὴν ἀναμμένη φωτιά γιὰ νὰ βαστάζει τὰ διάφορα σκεύη.
- ρόβι, τὸ = εἶδος δημητριακοῦ (ἀρχ. ὀρόβιον, ὑποκ. τοῦ δροβος).
- σπαρτίνη, ἡ = ἢ «ἐκ τοῦ σπάρτου»; (σπάρτον, θαμνώδες φυτὸ ποῦ χρησιμοποιεῖ- ται στὴν κατασκευὴ σαρώθρων καὶ εἰδῶν πλεκτικῆς).
- σύρτη, ἡ = ξύλινο ἐργαλεῖο ποῦ ἐχρησιμοποιεῖτο στὴ διαδικασία τοῦ ἀλω- νίσματος (ἄλλου συρτάρης, ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἓνα ὀριζόντιο σανίδι πλάτους 5-10 ἐκ., καὶ μήκους ὡς 80 ἐκ., ποῦ ἔφερε στὸ κέντρο μιὰ ὀπὴ ὅπου προσαρμοζόταν ἓνα μακρὸ ξύλο γιὰ τὴ χρῆση τοῦ ἐρ- γαλεῖου ἀπὸ τὸν ἀρότη).
- χαγιάτι, τὸ = τουρκ. hayat, ἐστεγασμένος, ἀνοικτός ἀπὸ μιὰ μεριά, συνήθως, χώρος, διάδρομος.
- χάρκωμα, τὸ = μεσν. χάρκωμα (ἀρχ. χάλκωμα, χαρκωμάτας καὶ χαλκωμάτας), χάλκινο ἀγγεῖο.